

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **D. P.**, zastoupené JUDr. Pavlem Jařabáčem, advokátem, se sídlem Puchmajerova 7, Ostrava - Moravská Ostrava, proti žalovanému: **Rozhodčí orgán Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky**, se sídlem Orlická 4/2020, Praha 3, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 10. 2009, 1) č. j. 9740/09/Mi, sp. zn. 9109000788, a 2) č. j. 9592/09/Mi, sp. zn. 9109000788, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010, č. j. 38 Ad 4/2010 - 7, ve znění opravného usnesení ze dne 1. 3. 2010, č. j. 38 Ad 4/2010 - 11,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

III. Ustanovenému zástupci žalobkyně JUDr. Pavlu Jařabáčovi, advokátu, se sídlem Puchmajerova 7, Ostrava - Moravská Ostrava, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 800 Kč, která je splatná do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla kasační stížností usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2010, č. j. 38 Ad 4/2010 - 7, kterým krajský soud postoupil věc Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. Krajský soud při rozhodování vycházel z § 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“); pro určení místní příslušnosti v projednávané věci - povinnost zaplatit penále z nedoplatku na veřejném zdravotním pojištění - se použije obecné ustanovení o určení místní

příslušnosti, tj. odst. 2 cit. ust., neboť zvláštní úprava v odst. 4 cit. ust. se na věc nevztahuje. Opravným usnesením ze dne 1. 3. 2010, č. j. 38 Ad 4/2010 - 11, krajský soud doplnil do záhlaví usnesení z 29. 1. 2010, č. j. 38 Ad 4/2010 - 7, slova „č. j. 9592/09/Mi“ s odůvodněním, že stěžovatelka žalobou napadla dvě správní rozhodnutí žalovaného a vlivem písařské chyby bylo v záhlaví opravovaného usnesení uvedeno pouze č. j. správního rozhodnutí ad 1).

Stěžovatelka proti uvedenému usnesení podala kasační stížnost, v níž namítala, že projednání věci před Městským soudem v Praze by znamenalo zkrácení jejích práv, neboť jednání soudu v Praze by se vzhledem ke svému zdravotnímu stavu a finanční situaci nemohla zúčastnit. Dále stěžovatelka namítla, že není zřejmé, který soud projedná její druhou žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2009, č. j. 9592/09/Mi, tj. správnímu rozhodnutí ad 2). Konečně uvedla, že jí bylo krajským soudem zamlčeno, že v řízení o kasační stížnosti musí být zastoupena advokátem, v čemž též spatřuje „zbavení svých práv“.

Správním rozhodnutím ad 1) žalovaný zamítl odvolání stěžovatelky proti platebnímu výměru Všeobecné zdravotní pojišťovny, Krajské pobočky pro Moravskoslezský kraj, Územní pracoviště Ostrava (dále též „správní orgán prvního stupně“), č. 2140902446 ze dne 13. 7. 2009. Platebním výměrem byla stěžovatelce uložena povinnost zaplatit penále ve výši 23 173 Kč. Správním rozhodnutím ad 2) žalovaný zamítl odvolání stěžovatelky proti usnesení správního orgánu prvního stupně, kterým byla provedena oprava nesprávně uvedeného data doručení oznámení o zahájení správního řízení v odůvodnění cit. platebního výměru. Stěžovatelka napadla rozhodnutí ad 1) a ad 2) jedinou žalobou doručenou Krajskému soudu v Ostravě dne 25. 1. 2010.

Stěžovatelka podala svou kasační stížnost včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je osobou k jejímu podání oprávněnou, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a splňuje podmínku povinného zastoupení advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody kasační stížnosti, jež lze podřadit § 103 odst. 1 písm. a) a písm. d) s. ř. s. Jedná se tedy o důvody přípustné podle ust. § 104 odst. 4 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud projednal kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumal též, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nezákonnost usnesení krajského soudu stěžovatelka spatřuje v postoupení věci k rozhodnutí Městskému soudu v Praze, zejména namítá, že se nebude moci zúčastnit projednání své věci u soudu v Praze.

Základní pravidlo o určení místní příslušnosti soudů k projednávání žalob ve správním soudnictví obsahuje § 7 odst. 2 s. ř. s., dle něhož je místně příslušným soud, v jehož územním obvodu má sídlo správní orgán, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se domáhá soudní ochrany. Odlišně je upravena místní příslušnost ve věcech důchodového pojištění a důchodového

zabezpečení (§ 7 odst. 3 s. ř. s.) a ve věcech nemocenského pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (§ 7 odst. 4 s. ř. s.); jedná se tedy o výjimky z obecného pravidla uvedeného v odst. 2 cit. ust.

Předmětem žaloby v řízení před krajským soudem je přezkum rozhodnutí o odvolání proti platebnímu výměru na penále pro neuhrazení pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Systém zdravotního pojištění je sice součástí systému sociálního zabezpečení, avšak nejedná se ani o důchodové pojištění a důchodové zabezpečení (§ 7 odst. 3 s. ř. s.), ani o nemocenské pojištění (§ 7 odst. 4 s. ř. s.). Legislativní zkratka „pojistné na sociální zabezpečení" zahrnuje dle § 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na důchodové pojištění a pojistné na nemocenské pojištění. Z toho vyplývá, že pojistné na veřejné zdravotní pojištění nespadá pod tento pojem, a tedy ani pod ustanovení § 7 odst. 4 s. ř. s. Jelikož zde neexistuje ani žádný zvláštní zákon, který by obsahoval odchylnou úpravu, použije se na určení místní příslušnosti k projednání sporů ohledně pojistného na veřejné zdravotní pojištění obecné pravidlo obsažené v § 7 odst. 2 s. ř. s. Obdobně se ostatně vyjádřil Nejvyšší správní soud již v usnesení č. j. Nad 18/2008 - 15 z 18. 6. 2008 (všechna zde citovaná rozhodnutí NSS jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Jak je z napadeného rozhodnutí žalovaného zřejmé, jeho sídlo se nachází v Praze, místně příslušným správním soudem k rozhodnutí o žalobě je tedy Městský soud v Praze.

Namítá-li stěžovatelka, že bude zkrácena na svých právech tím, že se nebude moci osobně zúčastnit jednání před soudem v Praze, Nejvyšší správní soud neshledal ani tuto námitku důvodnou. Právo na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 a 38 Listiny základních práv a svobod v sobě zahrnuje celou řadu práv, která účastníkům řízení náleží; právo účastnit se osobně projednání věci je pouze jedním z nich. Dalším ze souboru uvedených práv je též tzv. právo na zákonného soudce, tedy právo nebýt odňat soudu a soudci, jenž byl určen zákonem; takovým soudem je soud věcně a místně příslušný. Odnětí věci zákonnému soudci je možné pouze ve výjimečných případech, jedním z nich je i případ tzv. delegace vhodné, tedy přikázání věci jinému než místně příslušnému krajskému soudu *„z důvodu rychlosti nebo hospodárnosti řízení nebo z jiného důležitého důvodu"* (§ 9 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud, aniž by stěžovatelčinu výtku mohl chápat jako návrh na postup podle cit. ustanovení, připomíná, že jeho rozšířený senát již v minulosti rozhodl, že postup podle § 9 odst. 2 s. ř. s. je třeba užívat jen ve velmi omezené míře; uvedl konkrétně, že *„[d]elegace vhodná je výjimkou ze zásady trvání místní příslušnosti a z ústavní zásady zákonného soudu a soudce, a proto k ní lze přistoupit pouze v těch ojedinělých případech, v nichž by projednání věci jiným než místně příslušným krajským soudem znamenalo z komplexního pohledu hospodárnější, rychlejší či po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější posouzení věci."* (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2004, č. j. Nad 138/2003 - 26). Nejvyšší správní soud ve svých dosavadních rozhodnutích o návrhu na delegování věci z důvodu vhodnosti zastával názor, že *„[p]ouhá lepší dostupnost soudu a požadavek ústního jednání nemůže být bez dalších okolností důvodem, pro který lze věc přikázat jinému než příslušnému soudu"* (např. usnesení Nejvyššího správního soudu z 24. 6. 2004, č. j. Nad 89/2004 - 26).

Nejvyšší správní soud si je vědom, že pro stěžovatelku může být obtížné se dostavit k jednání soudu, avšak těžkosti tohoto charakteru ji nezbavují práva se řízení aktivně účastnit. Stěžovatelka si může k ochraně svých práv v soudním řízení zvolit zástupce, případně o ustanovení zástupce pro řízení požádat; to ostatně již udělala v řízení o nyní projednávané kasační stížnosti a její žádosti bylo vyhověno. Zvolený nebo ustanovený zástupce jí poskytne odbornou radu a též ji bude při jednání soudu, bude-li na něm stěžovatelka trvat (srov. § 51 odst. 1 s. ř. s.), zastupovat; obrana jejích práv tedy bude zajištěna na dostatečné úrovni.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku nesprávného poučení krajským soudem o nutnosti zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Z napadeného usnesení Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka byla poučena o možnosti podat kasační stížnost, lhůtě a místu k jejímu podání. Stěžovatelka nato podala vlastnoručně sepsanou a podepsanou kasační stížnost. Krajský soud ji vyzval usnesením ze dne 1. 3. 2010, č. j. 38 Ad 4/2010 - 12, aby doplnila plnou moc zvoleného zástupce pro řízení o kasační stížnosti, nebo požádala o ustanovení zástupce na náklady státu, zároveň stěžovatelku poučil o následcích nevyhovění výzvě; stěžovatelka o ustanovení zástupce požádala dne 16. 3. 2010 a žádosti bylo dne 18. 3. 2010 vyhověno. Z uvedeného je zřejmé, že krajský soud stěžovatelce sdělil, že zastoupení advokátem je pro řízení o kasační stížnosti povinné a zároveň ji poučil o možnosti žádat o ustanovení zástupce na náklady státu; v takovém postupu krajského soudu není možno spatřovat jakékoliv pochybení.

Zpochybňuje-li stěžovatelka samotnou povinnost být pro řízení o kasační stížnosti zastoupena zástupcem z řad advokátů (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) s odůvodněním, že zastoupením je zbavena svých práv, je její námitka lichá. Účelem povinného zastoupení kvalifikovaným právníkem v řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) je naopak zvýšit kvalitu ochrany práv účastníků v řízení před Nejvyšším správním soudem; zákon tuto povinnost formuluje s ohledem na značnou šíři a složitost problémů projednávaných před Nejvyšším správním soudem a zajišťuje tak dostatečnou kvalifikaci účastníkům řízení prostřednictvím jejich zástupců. Úkolem zástupce v řízení je právně kvalifikovaným způsobem soudu zprostředkovat názory svého klienta - účastníka řízení; nelze se tedy domnívat, že by povinným zastoupením byla stěžovatelka jakkoliv zkrácena na svém (blíže nespecifikovaném) právu.

Konečně stěžovatelka namítá, že krajský soud v napadeném usnesení neuvedl, který soud rozhodne o žalobě proti správnímu rozhodnutí ad 2); ani tuto námitku nelze považovat za důvodnou. Krajský soud sice v záhlaví napadeného usnesení č. j. 38 Ad 4/2010 - 7 uvedl, že rozhodl o žalobě proti správnímu rozhodnutí ad 1), avšak záhlaví usnesení později doplnil o označení též správního rozhodnutí ad 2) opravným usnesením č. j. 38 Ad 4/2010 - 11 z 1. 3. 2010. Nejvyšší správní soud ke kasační stížnosti posoudil, zda bylo možné tuto opravu provést, zda-li ji lze považovat za opravu zjevné nesprávnosti ve smyslu § 54 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 55 odst. 5 s. ř. s.; pouze v takovém případě totiž lze dospět k závěru, že krajský soud rozhodl o celé podané žalobě.

Podle § 54 odst. 4 s. ř. s. *„předseda senátu opraví v rozsudku i bez návrhu chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku, vydá o tom opravné usnesení [...].“* Podle § 55 odst. 5 s. ř. s. *„[o] usnesení platí přiměřeně ustanovení o rozsudku.“*

Při posouzení přípustnosti využití postupu podle § 54 odst. 4 s. ř. s. v projednávaném případě je třeba vycházet zejména z obsahu napadených správních rozhodnutí; rozhodnutí ad 1) a ad 2) spolu totiž úzce souvisí. Jak bylo uvedeno shora, rozhodnutím ad 1) žalovaný rozhodl o odvolání proti platebnímu výměru a rozhodnutím ad 2) rozhodl o odvolání proti opravnému usnesení, jímž byla opravena písařská chyba v přezkoumávaném platebním výměru. Krajský soud v Ostravě měl nepochybně obě správní rozhodnutí k dispozici (jsou součástí soudního spisu a stěžovatelka se o nich v žalobě zmiňuje) a pro jejich věcnou souvislost o nich, resp. o své místní nepříslušnosti k rozhodnutí o žalobě, rozhodl jedním usnesení;. při vyhotovení písemné podoby usnesení došlo k omylu a v záhlaví rozhodnutí bylo označeno pouze rozhodnutí ad 1). Oprava takovéhoto charakteru se nachází na samé hraně, kde je ještě institut opravného usnesení přípustný; Nejvyšší správní soud však přihlédl nejen k věcné souvislosti správních rozhodnutí, ale též k tomu, že krajský soud takto postupoval při opravě rozhodnutí o postoupení věci, tedy po prvotním seznámení se s žalobou (posouzení místní příslušnosti soudu je jednou z prvních otázek, kterými se soud zabývá ještě před posouzením věci samé - § 105 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.).

Krajský soud se, vycházeje ze závěru o své místní nepříslušnosti, nemohl zabývat otázkou, zda vést o obou správních rozhodnutích společné žalobní řízení. Bude na zvážení místně příslušného Městského soudu v Praze, jenž bude o věci rozhodovat meritorně, zda lze o obou správních rozhodnutích vést jediné soudní řízení či zda věci vyloučit k samostatnému rozhodnutí (§ 39 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud tedy v postupu krajského soudu neshledal pochybení, která by nadto měla vliv na zákonnost rozhodnutí; poněvadž i námitky stěžovatelky směřující proti zákonnosti usnesení byly liché, Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.; stěžovatelka nebyla ve věci procesně úspěšná, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá, žalovanému pak podle obsahu soudního spisu žádné náklady nevznikly.

Stěžovatelce byl usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 3. 2010, č. j. 38 Ad 4/2010 - 16, ustanoven zástupcem pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Pavel Jařabáč, advokát. Při určení výše odměny vycházel Nejvyšší správní soud ze skutečností zřejmých ze soudního spisu, neboť zástupce k výzvě soudu ze dne 26. 5. 2010 nesdělil, jaké úkony právní služby ve věci učinil. Nejvyšší správní soud tedy přiznal podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměnu za jeden úkon právní služby spočívající v sepsání písemného podání soudu týkajícího se věci samé - doplnění kasační stížnosti - podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění účinném k datu provedení úkonu. Výše odměny za jeden úkon právní služby činí podle ustanovení § 7 bod 2. ve spojení s ustanovením § 9 odst. 2 a 3 písm. f) advokátního tarifu 500 Kč. Dále náleží ustanovenému zástupci stěžovatelky paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celkem tedy Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému

zástupci na odměně za zastupování a náhradě hotových výdajů 800 Kč. Pro zaplacení odměny soud stanovil přiměřenou lhůtu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. srpna 2010

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně
senátu